

Επιλογή κειμένων και
διατύπωση ερωτήσεων
Γλώσσα - Λογοτεχνία Γ' ΓΕΛ

Γιούλη Χρονοπούλου

Ιανουάριος 2020

Κριτήρια
επιλογής
κειμένων
αναφοράς

Στα μη λογοτεχνικά κείμενα

1. Το θέμα τους (τι)

2. Ο τρόπος ανάπτυξης (πώς)

Ως προς το
θέμα

Να υπάγονται στους 5 θεματικούς
άξονες:

- Άμεσο κοινωνικό περιβάλλον
- Ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον
- Φυσικό περιβάλλον
- Ψηφιακό περιβάλλον
- Ταυτότητες

Να μην παραπέμπουν, κατά το δυνατόν,
στους παλιούς θεματικούς κύκλους:
θέματα πρωτότυπα, εναλλακτικά,
διαφορετικά

Ως προς τον τρόπο ανάπτυξης

Να προσφέρονται για την ανάπτυξη της κρίσης των μαθητών, να κινητοποιούν τη σκέψη τους και να τους προκαλούν να πάρουν θέση, να μην είναι κλειστά, αλλά να έχουν λαβές

και άρα να προσφέρονται για την παραγωγή λόγου, αλλά και τις άλλες ερωτήσεις.

Επισήμανση για την τάξη - διδασκαλία

Τα κείμενα που αναλύουμε

να έχουν ποικιλία, όχι μόνο θεματική, αλλά και ειδολογική

να είναι πολλών ειδών (κειμενικά είδη, κειμενικά προϊόντα - και πολυτροπικά)

Στο Λογοτεχνικό κείμενο

Το λογοτεχνικό κείμενο όχι απλώς δεν είναι υποχρεωτικό να σχετίζεται θεματικά με τα μη λογοτεχνικά, αλλά είναι προτιμότερο να μη σχετίζεται, ώστε οι μαθητές να μην παρασύρονται στην ερμηνεία από τα αναφερόμενα στα μη λογοτεχνικά κείμενα.

Να είναι ανοιχτό σε ερμηνείες, να έχει ενδιαφέρουσες σιωπές, να μην είναι μονοσήμαντο.

Διατύπωση
ερωτήσεων

Α Θέμα

- Πύκνωση, σύνοψη, περίληψη
- Εστιασμένη
- Είτε σε μέρος του κειμένου (χωρικά, π.χ. οι δύο παράγραφοι)
- Είτε σε θέμα του κειμένου (θεματικά, π.χ. οι αιτίες)
- Παραμένει η δυνατότητα για περίληψη πύκνωσης ή πληροφοριακή, αλλά η αναφορά σε θεματικό κέντρο του κειμένου γενικά δεν μπορεί να ισχύει. Ισχύει, όμως, η δυνατότητα για εισαγωγική πρόταση με αναφορά σε κάτι που ενοποιεί, χαρακτηρίζει ό,τι ακολουθεί
(π.χ. «Ο συγγραφέας παραθέτει πέντε τύπους «ηλιθίων», που σοίζονται ως προς τις επιθυμίες τους, τη στάση τους επ' αυτών...»)

Θέμα Β

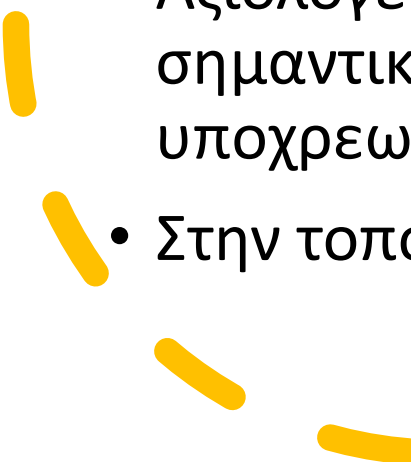
- Ερωτήσεις που σχετίζονται με τη γλώσσα, δομή, αλλά ως:
- Ερωτήσεις ερμηνείας, αξιολόγησης, κρίσης, συσχετισμού
- Εξέταση, διερεύνηση της πρόθεσης του συντάκτη, της λειτουργίας του κειμένου
- Σύνδεση των γλωσσικών επιλογών με το νόημα, τη λειτουργία, την επικοινωνιακότητα
- Δευτερευόντως, πληροφοριακές ερωτήσεις, τύπου ΣΛ, αλλά με αναφορά στο ορθό
- Δευτερευόντως, μετασηματιστικές δραστηριότητες, αλλά με αιτιολόγηση
- Όχι μεταγλωσσικοί όροι στην εκφώνηση.
- Όχι υποχρεωτικά μεταγλωσσικοί όροι στην απάντηση.
- Ναι μεν εξοικείωση με όρους στο Γλωσσάρι, για να γνωρίζουν τη λειτουργική τους αξία, όχι για να χρησιμοποιηθούν κατ' ανάγκην στις απαντήσεις
- (π.χ. «ο συντάκτης επιχειρεί να κινητοποιήσει το συναίσθημα του αναγνώστη, π.χ. τον οίκτο», αντί «επίκληση στο συναίσθημα» - δεν βαθμολογείται υψηλότερα η δεύτερη επιλογή)

Θέμα Γ

- Λογοτεχνία – Ερμηνευτικό σχόλιο
- Ο κύριος τύπος της ερώτησης ανοιχτός για διατύπωση του βασικού ερωτήματος, κύριου ζητήματος, κρίσιμου θέματος, κλπ.
- Σπάνια δυνατότητα για πιο συγκεκριμένη, καθοδηγητική διατύπωση.
- Η αναγνωστική ανταπόκριση κατ' ουσίαν διαπερνά την ίδια την επιλογή του βασικού θέματος, αφού αυτή στηρίζεται στην υποκειμενική πρόσληψη του μαθητή – δεν αποτελεί κατ' ανάγκην ένα ξεχωριστό ερώτημα – σκέλος.
- Υποχρεωτική η αναφορά σε κειμενικούς δείκτες (δηλαδή στην ορατή πλευρά του κειμένου, που δεν είναι μόνο μορφική), άσχετα αν διατυπώνεται στο ερώτημα.
- Μάλιστα, προκρίνεται να αποφεύγεται στη διατύπωση, ώστε οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν ότι πρέπει πάντοτε να προβαίνουν σ' αυτήν.
- Στη βαθμολογία αξιολογείται η κατανόηση των ιδεών και του συναισθηματικού κλίματος από κοινού με την επαρκή τεκμηρίωση.
- Συνιστάται η γενίκευση στην ανθρώπινη κατάσταση.

Θέμα Δ

- Στενή σύνδεση με το/τα κείμενο/α αναφοράς
- Αυτό διατυπώνεται και στο ερώτημα με κάποιον τρόπο
- Είτε με την έκφραση «αξιοποιώντας τα κείμενα αναφοράς...»
- Είτε με πιο προσδιορισμένο ερώτημα, π.χ. «ο συγγραφέας αναφέρει...ποια η δική σας άποψη;»

-
- Και πάλι, δεν είναι καλό να υπάρχουν ερωτήματα που οδηγούν σε λίστες έτοιμων απαντήσεων.
 - Η όποια τοποθέτηση των μαθητών ή ακόμα και υιοθέτηση λύσεων πρέπει να προκύπτει από τη βιωμένη εμπειρία της σύγχρονης πραγματικότητας, της καθημερινής ζωής, των γενικότερων γνώσεων, που έχουν αποκτηθεί από 18 χρόνια ζωής και 12 χρόνια σχολικού βίου.
 - Αξιολογείται κατά πόσον η απάντηση λαμβάνει υπόψη ή αγνοεί σημαντικές πλευρές που θίγονται στο θέμα, αλλά δεν υπάρχουν, υποχρεωτικά, συγκεκριμένα σημεία που πρέπει να αξιοποιηθούν.
 - Στην τοποθέτησή τους οι μαθητές κρίνουν τι επιπλέον θα αξιοποιήσουν.
-

Επισήμανση

Ούτε στο Γ ούτε στο Δ θέμα υπάρχουν προσδοκώμενες απαντήσεις, με την έννοια του συγκεκριμένου (ενδεικτικές).

Φυσικά, υπάρχουν αναμενόμενες απαντήσεις, αλλά ο μαθητής μπορεί να τεκμηριώσει όποια άποψη προκρίνει.